

**ชื่อโครงการ:** อารมณ์กับจริยศาสตร์  
**รหัสโครงการ:** RDG52H0006  
**หัวหน้าโครงการ:** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชาญณรงค์ บุญหนุน  
 ภาควิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร  
**ระยะเวลา:** 1 ปี 6 เดือน (ตั้งแต่ 1 พฤษภาคม 2552 – 31 ตุลาคม 2553)

โครงการวิจัย "อารมณ์และจริยศาสตร์" มีวัตถุประสงค์หลักสองประการคือ (1) ศึกษาอารมณ์ (ความรู้สึก) ในฐานะองค์ประกอบสำคัญที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสำนึกทางจริยธรรมและชีวิตที่ดีของบุคคล จริยธรรมทางสังคม การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ที่ปรากฏในวัฒนธรรมทางความคิดของตะวันออกและตะวันตก รวมทั้งในระบบความยุติธรรมของรัฐ (2) เพื่อบุกเบิกการศึกษาวิจัยที่มองอารมณ์ความรู้สึกในแง่เป็นต้นตอ หรือที่มาของความชั่วและวุฒิภาวะทางปัญญา

ผลการศึกษาดังกล่าวถูกนำเสนอเป็นบทความวิจัย 6 บทความ ได้แก่ (1) พุทธศาสนากับอารมณ์ (2) Générosité: การควบคุมอารมณ์กับการเอาชนะชะตากรรมในจริยศาสตร์ของเดส์การ์ต (3) คุณธรรมและอารมณ์หลักทั้งสี่ในจริยศาสตร์เมิ่งจื่อ (4) รอยยิ้มและน้ำตาของขงจื้อ: ความยินดีและความโศกเศร้าในชีวิตทางจริยธรรม (5) สถานะเชิงบรรทัดฐานของความรักในทัศนะของปอล ริเกอร์ (6) ความรุนแรงในครอบครัวกับการให้อภัยในยุติธรรมสมานฉันท์

ทั้ง 6 บทความได้นำเสนอมิติทางอารมณ์ความรู้สึกในฐานะองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับจริยธรรมของมนุษย์ในบริบทที่แตกต่างกัน โดยนักวิจัยได้ร่วมสนทนากลึกเกี่ยวกับภูมิปัญญาและสำนักคิดทางปรัชญาแห่งอารยธรรมเก่าแก่และนักปรัชญาร่วมสมัยทั้งในตะวันออกและตะวันตก งานวิจัยชุดนี้เป็นงานวิจัยที่บุกเบิกการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์กับจริยศาสตร์ จึงถือได้ว่าเป็นโครงการที่มีคุณูปการยิ่งต่อการศึกษจริยศาสตร์ในสังคมไทย

**คำสำคัญ:** อารมณ์ / จริยศาสตร์ / คุณธรรม / ยุติธรรมสมานฉันท์ / จริยศาสตร์แห่งความรัก / พุทธศาสนา / ปรัชญาขงจื้อ / จริยศาสตร์เมิ่งจื่อ / เดส์การ์ต / ปอล ริเกอร์

**Project Title:** Emotions and Ethics  
**Project Code:** RDG52H0006  
**Project Director:** Assistant Professor Channarong Boonnoon, Ph.D.  
 Department of Philosophy, Faculty of Arts, Silpakorn University  
**Project Period:** May 1<sup>st</sup>, 2009 – October 31<sup>st</sup>, 2010

“Emotions and Ethics” has two main objectives: (1) to study emotion as a basic component of human moral sentiment, the good life, social morality, moral education, and socialization as appeared in the Eastern and Western intellectual culture and in the state justice system; (2) to pioneer a study of emotions as an origin or a source of knowledge and intellectual maturity.

The project results in six research papers: 1) *Buddhism on Emotions*; 2) *Générosité: The Control of Emotion and Fate in Descartes' Ethics*; 3) *Emotions and the Four Cardinal Virtues in Mencius*; 4) *The Smiles and Tears of Confucius: Joy and Sorrow in an Ethical Life*; 5) *Normative Status of Love in Paul Ricoeur's View*; and 6) *Domestic Violence and Forgiveness in Restorative Justice*.

All of the six papers present emotional dimension as an important component in consideration of human morality in different contexts. The researchers engage in critical dialogue with philosophical traditions of ancient civilizations and contemporary philosophers both East and West. These works deal with the relationship between emotion and ethics and thus, significantly contribute to the study of ethics in Thai society.

**Key words:** Emotions / Passion / Ethics / Virtue / Restorative Justice / Ethics of Love /  
 Buddhism / Confucian Philosophy / Ethics of Mencius / Descartes / Paul  
 Ricoeur